

Confliorum Moralium

necessitate, vel in ea sit constitutus. Ratio est, quia resiliuere non tenetur quis constitudo se in magna necessitate: ut furari non potest constitutus in gravi necessitate, sed tantum in extrema, quia tunc omnia sunt communia: id licet, ut confat ex cap. matrim. de furo: at respicio frumentum, quos debet recuperare, vel qui extant in proprio specie, aut immixti, vel taliter mixti; ut discerni possit, cum ille canonicus non sit dominus, si modo vellet eos consumere ad vitandam gravem necessitatem, efficeri illis; & sic nos licet; respectu vero consumptorum, vel extantiam taliter mixtorum, ut discerni non possit, cum iam factus sit dominus, eos consumere non efficiat, cum verbo consumat rem suam: & licet teneatur tantum rem restituere, at excusat pro tunc ratione gravis necessitatibus, in qua constitueretur. Et licet communis sententia habeat beneficiarum excommunicatum, & suspicium capi, quo tenetur fructus restituere, posse retinere, unde vivat, id est specialiter in illis casibus cautum, quia est vere beneficiarius, & retinet verum beneficium titulum: at in casu nostro hic non est vere canonicus, nec habet titulum. Sie etiam quidam doctissimus junior a me confutus. Et quia tales fructus beneficiari excommunicati, vel suspiciti sunt restituendi pauperibus: at cum in hoc casu, eo quod sit canonicus, non sint restituendi pauperibus, sed aliis intercessentibus, ita canonicus non potest ut illis ut pauper.

16 Quinto dico, quod cum ille canonicus septuaginta posseter domi fide, & illo titulo colorato collationis facta ab Episcopo, et valde probabile, posse tuu conscientia retinere beneficium, & omnes fructus, quos transactio triennio percepit, qui felicitate sunt fructus horum quartu annorum posteriorum. Patet ex dictis in hoc dubio contra Regulum, quia cum hic non sit casus ex exceptis in regula triennii, debet juvari illa regula: & si transactio illo triennio praesertim beneficium, & sic facit suos fructus exinde percipiens. Et quamvis verum sit prae dictum canonicum adhuc manere irregularum, at irregularis non tenetur fructus restituere, quando habet verum titulum beneficium. Et licet etiam verum sit, quod irregularis tenetur beneficium regnare, id verum est, quando non potest exercere per se ministerium illius beneficium principalia, ut contingat in beneficio curato: secus quando sit beneficium simplex, & aliqui sui officii potest beneficiarii per se exercere, ut contingat hic; potest enim talis interesse choro, & recitare, & facere, ut sacra, ad quae tenetur, per alium habet, atque hoc visum est eidem iurisperito valde docto, quem ego continui.

17 Ultimo dico, quod non tenetur restituere fructus ante expeditum triennium perceptos. Ratio, quia licet ex natura rei tenetur, eo quod tunc beneficium non erat tunc: ut jam praescripsit, jam enim plusquam triennium tractatum est a possessione talium fructuum, etiam ultimo anno illius triennii perceptorum, & licet contra Ecclesiam non prescribatur, nisi 40. annis: at id procedit in rebus immobiliis, in rebus vero mobilibus praescribitur contra Ecclesiam triennio, sicut contra alios privatos. *Auct. quas actiones. C. de factis Ecclesiæ*, que tunc finalis illius tenuit, *Op. lib. 2. tit. 29. cap. 3.* que leges hæc iuris civilis sunt, qui tamen possunt esse utilles, hec & dannosiles. Ecclesiæ, in foro canonico etiam admittuntur sunt: & sic tenet *Panormit. cap. 1. de ref. in integr. numero 13. Op. lib. 1. Iux. Molta. Gregorius Lapez. d. lib. 26. vers. Cojas. glossa d. Auct. quas actiones. vers. duranitibus. & institut. de usucap. h. res fief. vers. Non potest. ubi Ang. numero 9. Iason d. auctor. quas actiones. num. 4. Baud. lib. 2. C. de rei domin. Dybas regula posse. quod regulis juris in 6. numero 18. glossa cap. de redditibus. 12. quies. 2. Speculator. Card. Baldus. quos refer. & sequitur Covar. regula posse. 2. part. h. 2. numero 5. Sylph. praescriptio 1. quies. 6. dicto 3. Elin. cap. de quarta. de prefector. in fine, ubi alios refer. Sic quidam doctissimus Jurisconsultus, quem ego consului, immo id est verissimum reputo.*

De acceptione personarum in distributione officiorum, & rerum temporalium.

SUMMARIUM.

35. Quis sit dominus officiorum secularium respublica.
36. An officia hac secularia sunt ex justitia distributiva conferenda dignioribus.
37. An Princeps potest vendere officia publica, ut Rex, & alii non recognoscens superiorum in temporalium, et sunt aliqui Duces in Italia.
38. Ap. alli circa Regem, & Principem non recognoscens superiorem in temporalium, possit officia secularia respublice condere, servatis conditionibus possit dubio præcedi, requisitus in Princeps ad latice vendendum, fuit hec sine domini timore, ut Duces, Marchiones, fratre ali priuatis, qui a Rege emerunt has officias.
39. An Præfatus Ecclesiastici reverentur eligere digniores ad hoc officia secularia, possimus illa vendere.
40. An in bonorum exhibentibus constitutus accipio personarum.
41. An in iudicis locum habent accipio personarum.

42. An in tributis exigendis committatur accipio personarum.
43. An in dispensacionibus concedendis, tali negotiis consingere possit accipio personarum.
44. An pacies pater preferendo, seu mellerando filium indiguum, vel minus dignum in serio, & quanto bonorum.

DUBIUM XXXV.

Quis sit dominus officiorum secularium Reipublice.

1. Ad diuinus & materia de resistet, quæ que incipit, ex his subvenerit alia dubitatio, an mutuus Principi sub patre accipiendo officium temporale, que habetur fol. 119. pag. 2. in fine illius questionis, dicit non esse dominum, sed dispensatorem.

2. Sed pro resolutione supponendum est, rem publicam, quando elegit Regem, transfluisse in ipsum omnem suam potestatem, & dominium: Rex enim non est Vicarius reipublicæ, ut Dux Venetus, qui semper pendet à republica in omnibus, sed habet plenissimam potestatem à republica, ita non jam possit ea deponi, que filii ejus, nisi Rex per tyrannidem opprimeret regnum, & tunc tali beneficio iuris naturalis, quo vim vi repellere licet. Sie habetur lib. 1. ff. de confess. Principum, ubi habetur populum transfluisse in Regem omnem potestatem, & imperium quod habebat. Sie Soto lib. 3. de just. qu. 6. art. 4. circa solutionem ad 2. versionem vero, Aragon lib. 2. qu. 63. art. 2. fol. 322. Salom. art. 2. contrav. 7. fol. 1045.

3. Sit ergo primo conclusio: ipsa res publica est vera dominia per horum officiorum, & magnificatum. Probatur primò, quia homo privatus habet dominium suorum actuorum: ergo ipsa res publica sua ditionis. Secundò, quia haec officia, cum temporalia sunt, & pretio estimabili, sunt capacia dominii passivi: at non videtur, per se loquendo, in aliquo possibilis major titulus dominii, quam in ipsa res publica. Sie quidam doctissimus junior in suis manuscriptis, ubi assertio esse communem, & colligitor expressio ex sor. Aragon, & Salom citatis: ideo enim probant Regem esse dominum, quia res publica in Regem transfluit omne suum dominium.

4. Secunda conclusio: Rex habet dominium horum officiorum. Ratio, quia res publica habet dominium horum officiorum, sed transfluit omnem suam potestatem, & omnem imperium in Regem; ergo: Sie Soto lib. 1. Arag. lib. fol. 314. in solutione ad 1. & ultim. Salom. eadem contr. 7. & quod omni docti junioris a me confutari.

5. Nota quod Rex non habet ita absolumentum dominium, sicut ipsa res publica: quia res publica habet illud propter seipsum. Rex vero non propter se, sed propter rem publicam. Unde Rex non habet absolutum dominium horum officiorum, alias posset ea pro libertate in quocumque etiam iudicis distributiva sine violatione justitia: sed habet dominium gubernativum illorum ad distribuendum ea in res publica utilitatem. Sie Aragon lib. 1. Salom lib. 1. male tam patet hoc esse contra Sor. Sie etiam tenent dominum, qui tamen possunt esse utilles, hec & dannosiles. Ecclesiæ, in foro canonico etiam admittuntur sunt: & sic tenet Panormit. cap. 1. de ref. in integr. numero 13. Op. lib. 1. Iux. Molta. Gregorius Lapez. d. lib. 26. vers. Cojas. glossa d. Auct. quas actiones. vers. duranitibus. & institut. de usucap. h. res fief. vers. Non potest. ubi Ang. numero 9. Iason d. auctor. quas actiones. num. 4. Baud. lib. 2. C. de rei domin. Dybas regula posse. quod regulis juris in 6. numero 18. glossa cap. de redditibus. 12. quies. 2. Speculator. Card. Baldus. quos refer. & sequitur Covar. regula posse. 2. part. h. 2. numero 5. Sylph. praescriptio 1. quies. 6. dicto 3. Elin. cap. de quarta. de prefector. in fine, ubi alios refer. Sic quidam doctissimus Jurisconsultus, quem ego consului, immo id est verissimum reputo.

6. Hic it, quod si res publica hæc officia non benè disponet, peccabit contra charitatem; quia tenetur bonus commune diligere, & curare: non tamen contra justitiam, quia justitia est ad alterum: ut res publica male dispensans sibi nocet: at Rex male dispensans peccabit non tantum contra charitatem, & justitiam legalem, quibus tenetur bonus commune diligere, & curare: sed etiam contra communitatem, quia ex officio ad id tenetur: transfluit enim res publica dominium in Regem hab hoc patet implicito, & virtuali, ut eius utilitas in gubernatione confat, ut latius dicimus, dub. sequenti. Sie Salom eadem contr. 7.

7. Secundum hic sit, quod Princeps tenetur servare leges, & pacia, quæ contraxis cum res publica, quando electus est ipse, vel praefector eius: nec potest transferre regnum, in quem voluerit, sed ad modum contractum cum res publica: res publica vero poterat a principio tradere se cui voluerit. Sic docti quidam junioris.

8. Advertebam tamen, quod si res publica eligeret indigenos ministros, si ex tali electione sequeretur damnum holpitibus, & peregrinis, & alii, qui in talem electionem non confenserunt, respectu illorum peccant eligentes contra justitiam communitativam, & sic tenetur damna restituere, quod est maximè notandum pro electionibus, quæ summa communitate per suffragia vocis Concilii, seu Senatus, vulgariter a voto de concesso. Sic docti junioris.

9. Tertia conclusio: magnates, ut Dukes, Marchiones Regi subiecti, qui enim sub nullo Rege sunt, ut aliqui Domini Italiæ, habent potestatem regiam, & in ipsis transfluit res publica omnem suam potestatem, sicut res publica Regi subiecta in Regem non habent ex natura rei dominii titulare, ut Dukes, Marchiones, fratre ali priuatis, qui a Rege emerunt has officias.

10. An Præfatus Ecclesiastici reverentur eligere digniores ad hoc officia secularia, possimus illa vendere.

11. An in bonorum exhibentibus constitutus accipio personarum.

12. An in iudicis locum habent accipio personarum.

10 Quar-

Lib. II. Cap. I. Dub. XXXVI.

97

10 Quarta conclusio: Senatores, id est, veintiquatu, & iurados, vel prætores, qui aliquando eligunt ad aliquid officia, non sunt illorum domini, sed dispensatores. Sie Soto lib. 1. Lud. Lop. 1. p. inf. novi, c. 130. fol. 296. & lib. 1. de contrac. c. 6. fol. 17. & docti junioris.

11 Ultima conclusio: emens à Principe officium, est dominus illius; quia jam officium illud commune factum est huic per venditionem. Sie docti illi juniores, quos ego consului.

DUBIUM XXXVI.

An officia haec secularia sunt ex justitia distributiva conferenda dignioribus.

12 Optinet prius proponere conclusiones, in quibus minus est difficultas, & ab omnibus recepta. Sit

13 Prima conclusio: nullo modo licet indigenos ministros eligere, immo quicunque sit illum eligens, etiam etiam peccat mortaliter: & tenetur damnæ restituere. Probatur primò, quia cum electio indigeni sit semper in diamnum aliorum, et intrinsecus mala, & cum sit in re gravi, et peccatum mortale. Secundò, quia eligens indigenam, quicunque illi sit, peccat contra charitatem, & justitiam legalem: tenetur enim ex his bonum commune diligere, illumque confondere. Peccat etiam contra justitiam communitativam, & per consequens tenetur damnæ restituere. Sie Salom. 2. 2. quies. 63. art. 2. ante contrac. 1. fol. 1040. Aragon. eadem art. 2. fol. 322. Salom. art. 2. de just. quies. 6. art. 2. Mercado lib. 6. de contr. 1. Lederer. 2. 4. quies. 18. art. 2. dub. 9. fol. 253. Perez. lib. 1. ordin. titul. 6. fol. 257. Arag. lib. 1. Aragon. lib. 1. art. 2. fol. 16. & eleccio 1. quies. 16. Navar. in omniis summis, cap. 25. numer. 8. Corduba summa, quies. 117. Navar. lib. 2. de refut. cap. 2. numer. 155. unde minus bene Angel. verbo eleccio, numer. 22. dicit non esse mortale eligere indigenam ad haec officia, nisi sequatur notable damnum, ut si eligatur scriba nesciens dictare instrumenta, quem reprobat Sylph. eleccio 1. quies.

14 Nota primò, conclusionem hanc habere verum etiam in privato renonciante officium in favorem allicijus: tenetur enim sub mortali eligere idoneum, & dignum, alias tenetur damnæ restituere. Ratio, quia, go ipso quod vult illud officium sibi commissum altera conferre, tenetur ex officio providerre de persona digna, aut committere superiori, ut ipso providerit, sicut in absentia sua, quando locum subficit aliquem, tenetur idoneum substituire ex iustitia communitativa: ergo à fortiori quando perpetuè subficitur per renunciationem, five donando, five vendendo officium suum. Item, quia quilibet econsumus tenetur ex officio providerre idoneos ministros domino, sed quilibet officialis negligens, quantumvis privata persona, ex ipso quod est officialis, & minister res publicæ: et velut econsumus ejus: ergo tenetur ex justitia communitativa dignos eligere. Sic Salom lib. 1. & quidam docti junioris.

15 Secundum nota: hoc etiam habere verum, si ille, qui renunciat, aut locat officium vendendo, aut locando carius, quam par erit, est in causa ut alter futurum, exigendo ampleria stipendi, et quod stipendum, quod sibi reliquit est, non sufficiat ad propriam sustentationem in tali officio, tenetur enim damnæ restituere. Sic Corduba lib. 1. & alii rectiones.

16 Tertiò nota, non sat esse electori ignorare esse indigenum electum, sed tenetur scire electum posuisse esse dignum, aut per se ipsum, aut testimonio fiducie dignorum. Ratio, quia non videtur res tantum momenti, cum perinde in his servienti oīcīo, sicut dignores. Et confirmatur, quia electio ad beneficium simplex de digno, omisso digniori, non est peccatum mortale, ut supra diximus, quia in ratione beneficii haec non sunt tanti momenti: ergo simillimi, cum haec officia non sint tanti momenti, non erit peccatum mortale ad illa eligere dignos. Sic Salom. 2. numer. 66.

17 Sed pro resolutione supponendum est, quod eligendum ad huiusmodi officia, aliquando debet esse pars illius communitatis, vel res publicæ: aliquando vero id non est necessarium, sed potest etiam esse ex alia provincia. Rursum huiusmodi electiones aliquando sunt per plura suffragia, aliquando vero ab uno tantum electore.

18 Tertio ergo conclusio sit: in officiis, quæ non habent annexam gubernationem, vel administrationem iustitiae, sed coram ministri sunt mera instrumenta aliorum, ex eorum nutra, & praecipito pendent, fatis est qualitercumque sit electio ad vitandum peccatum mortale eligere dignos. Ratio, quia non videtur res tantum momenti, cum perinde in his servienti oīcīo, sicut dignores. Et confirmatur, quia electio ad beneficium simplex de digno, omisso digniori, non est peccatum mortale, ut supra diximus, quia in ratione beneficii haec non sunt tanti momenti: ergo simillimi, cum haec officia non sint tanti momenti, non erit peccatum mortale ad illa eligere dignos. Sic Salom. 2. numer. 66.

19 Quarta conclusio: eligere ad officia habentia administrationem iustitiae, vel gubernationem minus dignos, quando electio sit per plura suffragia, & debet fieri per partibus ipsius communitatis, est peccatum mortale a acceptio personarum. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud bonum sit communis, & diffundendum secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus talis communitatis. Item, quia licet res publica, vel Rex habeat dominium horum officiorum: at etiam in distributione propriorum bonorum, quando quis ea facit communis, & debet partibus communitatis, continetur secundum regulas iustitiae distributiva, scilicet dignioribus personarum in officiis primi, & secundi. Et secundum regulas iustitiae, si non distribuantur dignioribus personarum, sed potest etiam esse in officiis secundi, & tunc in officiis primi. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quod illud

rum civium, & ut præmia honorum: sicut beneficia principaliiter instituta sunt ad bonum ministerium Ecclesiæ; secundariò tamen ut præmia ministeriorum, ut supra diximus: quare sicut in his contingit acceptio personarum, quando non pro meritis distribuantur dignioribus, ita & in illis. Et in hac conclusione convenimus cum Doctoribus secundis sententias. Et eam tenet *Cajetan*, *summam*, *verbis*, *debetio*, *in fin. ubi Arnil. num. 5. Nieuva summa*, *titul. 48.* & quidam docti juniores à me confulti.

13 Quinta conclusio: etiam si electio non sit facienda ex partibus cuiusdam communis, si tamen facienda sit, electio per plura suffragia, teneantur electores digniorum eligere, alios peccabunt mortaliter peccato acceptios personarum. Probatur, quia ut dixi, ipsa plura suffragia, sunt indicium, quod illud est bonum commune distribuendum secundum regulas iustitiae distributivæ. In hac etiam convenimus cum Doctoribus secundis sententias, & docti recentiores.

14 Sexta conclusio: licet electio non sit facienda per plura suffragia, sed ab uno tantum electore, quicunque illi sit, si tamen necessari facienda sit ex partibus illius communis, et peccatum mortale acceptios personarum non eligere ad ea meliorem. Ratio est, quia ex ipso quod non sunt necessari distribuenda inter partes illius reipublicæ, signum est instituta est ut metitorum præmia. Item, quia reipublica transiit in ilium electorum dominium, & ius, etiam si supremus Princeps, dominique illorum officiorum, cupit haec conditione, implicita, & virtuali, ut bona illa ex ipso quod inter cives distribuenda sunt, distribuantur ut bona communia pro meritis, secundum ordinem iustitiae distributivæ. In hac etiam convenimus cum Doctoribus secundis sententias, & dicit *Salon* pro ea citatus, hanc conclusioem acceptari ab omnibus. Eadem tenet quidam docti juniores.

15 Septima conclusio: quando electio non sit per plura suffragia, sed ab uno tantum electore, nec est necessario facienda de partibus illius communis, probabilitas est contra secundam sententiam, non est acceptio personarum, nec peccatum mortale prætermittere digniorum, ut quando Rex egerit Præsidia, vel Auditoria regis, vel Prætoria, &c. Probatur, quia tantum tenuerit quis distribuere secundum ordinem iustitiae distributivæ, & oppositum facere est acceptio personarum, quando dispensatio bonum commune, quod debetur cibis, in quantum sunt partes illius reipublicæ: sed in hac electione illud officium non est bonum commune debitum cibis in quantum sunt partes illius communis: ergo Secundo, quia reipublica elegit Princeps tamquam principalem ministerium, ut ipse bene gubernem rempublicam per quoque ministrum, five hujus civitatis, five alterius; ergo. Sic enim coenobius aliquis domini non tenetur ex iustitia distributiva eligere digniores operarios, sed satisfaciat eligendo dignos: ita & Princeps. Tertio, quia si hoc est peccatum mortale, aut id est propter gravem injuriam irrogatum dignori prætermitti, non reipublica, quos ipsi prefecit minister idoneos: non dignori prætermitti, cum nullum ius habeat: ex quod hoc non sunt bona communia debita partibus: hac est communis Thomifilarum Neotoricorum, ut fatur *ibidem Salo* Et eam tenet *Burgos de Paz* proemio legum *Taur.* numero 175. *Cajetan*, *summam*, *verbis* *electio facultas*, & ibi *Arnil* numero quinto *Nieuva summa*, *titul. quadragesimotriacv* & docti quidam juniores à me confulti.

16 Hinc fit, quod Prætor non tenetur eligere ministros, quos eligit, digniores; ut prætoriores, id est, *Alejandres mayoris*, & *cajetan*, & *qui* ea electio non sit per plura suffragia, nec est necessario facienda de partibus illius communis, & idem est de magnis, quando codem modo eligit: sic docti juniores.

17 Ultima conclusio: et tamen peccatum veniale non eligere digniorum, etiam in his casibus præcedens concil. *Ratiorum*, qui non est bonus minister, qui potest per meliores ministros gubernare, & mindus bonos eligit. Sic doctissimi illi recentiores, & *Cajetan*, licet sub dubio, dicit enim forte teneri meliores eligere, at non esse mortale.

DUBIUM XXXVII.

An Princeps possit vendere officia publica, ut Rex, & alii non recognoscentes superiorum in temporalibus, ut sunt alii qui Duces in Italia.

* Quidam negant posse, quia sunt dispensatores illorum, ut dignis, & bene meritis distribuantur. Sic *Metina Cod. de restitu.* quaf. 26. ad ultimum argumentum. *Adrian.* 4. materia de restitu. quaf. que incipi, ex his subvictus alia dubitatio, an mutuans principi se pacto, ut est illi officium, &c. & non in officiis habentibus exercitium iustitiae, tenet idem *Angl.* in floribus, 2. p. materia de contratu emptionis, fol. 326.

2 Sit tamen prima conclusio: venditio publicorum

officiorum secularium, quocumque illa sit, facta per Princeps, licet quandam malam speciem habeat, & ideo communitas non deceat, at non est intrinsecè, & de se mala; quare velita aliquibus conditionibus licita est. Probatur, hec sunt officia merè secularia, & temporalia, ac preio estimabilius: ergo potest Princeps, qui illorum dominus est, ea vendere. Item quia regia potest vendi potest, ut si Veneti essent valde à Turcis oppresi, posset padum inire cum aliquo, ut ipsos defendere, & pars vitoria admittente illum in Regem; quod est quoddam venditionis genus omne enim padum ad venditionem redditum, ergo. Sic tenet *D. Tb.* quaf. 21, ad *Dieulianum Brabantum*, *Mercado* l. 6. de contr. c. 17. *Palacio* *summam*, *verbis acceptio personarum*, in fine, *Cord.* lib. 1, *questionari*, quaf. 20. verf. *seconda opinio*, in fine, & *summam* quaf. 117. *Balatana* in *Apologia de Alguacilagor*, *Cajetan*, *summam* *verbis officiorum veniales*. *Armill*, *verbis officiorum*, & *verbis dominium*, num. 7. *Royl.* res. 4. *natu. 5. Sylo*, res. 3. qu. 5. dñs. 4. *Navar*, *summam*, n. 25. *verbis extraviis* *de datis*, & *præmis*, n. 44. 45. *Paladonus* 4. dñs. 25. q. 4. in fin. *Ludov.* *Lop.* 1. p. *infructu*, c. 130. & *lib.* de *contratu*, c. 6. *Garcia* p. 1. de contr. c. 18. *Guillelmus* c. *Raynaldus* de *reform.* verf. *dilectis habent filios*, à *Tello* l. 29. *Taur.* no. 10. *Salon* 2. 2. 9. 63. art. 2. *controv.* 8. fol. 1053. *Aragon*, *codem art. 2.* licet bene limitetur, nisi sit officia judicium, *Salon* l. 2. *Avendano* *responso* 9. & quidam docti juniores.

3 Secunda conclusio: non tantum potest Princeps haec officia vendere, quando vacant, sed etiam si potest de novo augere, & creare, & ea vendere: nec possunt alii decuriones conqueri, & contradicere. Sic *Albertus*, quem refert, & sequitur *Tello* eo num. 20. subdit tamen *Tello* cum *Baldo*, & aliis, quod quando officia non sunt iurisdictionalia, sed tabellionum, decurionum, &c. nullo modo posse vendi, aut locari ab aliis, quam à Princeps, licet ea à Rege emerint: focus de aliis nullam habentibus administratione iustitiae, ut officium custodi carceris, proxenete, praconis, quae vendit potest ab eo, qui dominum illorum habent. Unde infert haec officia non esse conferentia, nec in illis potest fieri executionem pro debitis possessoris, nec ea posse vendi ad debita solvenda, ne hypotheca offici pro debitis. Probatur ex *Auctor*, ut *judices sine quoque suffragio*, & ex l. 13. *titul. 6. lib. 3.* *nova recipit*, ubi sic dicitur: *Mandamus*, nec *cajetan*, *o' Assistent*, *o' Governor*, *o' Corregidor*, *o' arrident*, ni consentant arrendere *los officios de Alguacilazos*, *o' las de Entregas*, *o' las de la carcel*, *o' Almatenezanos*, *o' los palazos*, *ni Alcayadas*, *ni mayoridomos*, *ni escrivianas*, *ni otros officios*, que tuerintur per respecto de su corregimiento. Et lib. 4. *recipit*, *titul. 25. lib. 4.* hic dicitur: *Mandamos* que no se arrenden las oficinas de rentas otras, que se usieren de proveher en *los oficos Reynos*: & *pragmatica* 56. que hodie est lex 8. tit. 1. lib. 7. *nova recipit*, sic dicitur: *Mandamos*, que *ningun officio de inquisitorias*, *regimientos*, *Alcayadas*, *Alguacilazos*, *seiles excusores*, *o' juzgados* no se puedan vender, ni trocar, o' a quien se den pago, ni por otro precio, ni respecto de precio alguno, ahora los den las personas en quien se renuncian, o transpajaran, o otras personas por ellos directas, ni indirectamente: y lo mismo se en los votos, que se dieren en las elecciones, y provisiones para los tales officios, o en los oficos de procuraciones de Cortes, o servidores publicos, donde por privilegio, o costumbre se eligen por votos. Por manera que no interenga precio, ni respecto de precio, ni soberno, ni rango de otras personas por intercession, o causa de lo que usieren de los elegidos, ni intervencion promisa, ni obligaciones de dar cosa alguna por los tales officios, ni per tales medios, ni siquales se puedan renunciar por ninguna persona que los tenga, y la renuncian no ninguna, y por virtud della no se pueda ganar derecho al tal officio: y la persona, o que lo compro, o a quien se renuncie, o compre voto para lo aver, o lo usiere por rango de otras personas a su pedimento, o por causa sua directa, o indirectamente, no pueda aver, ni sia el tal officio, puesto que nos le bagazos merece del por virtud de la renuncian. Et *edicto libro septimo recipit*, *titul. 3. lib. 7.* *Mandamos* que no se pueda comprar, ni vender officio de juridicion. Et lib. 8. sic dicitur: *Mandamos*, que los *Corregidores*, *ni alcayadas*, *Marinos*, *ni Alguacilazos*, *ni los otros officios de justicia*, *ni los que pueden poseer los dichos officios*, *o' seys ejidos de arrendar las dichas officios*.

4 Tertia conclusio: conditiones, quibus veltiri debet haec venditio facta à Princeps, vel ab alio de eius licentia, ut licita sit, haec sunt. Prima, ut haec officia non exponantur veniala cuicunque majora offerenti premium, sed dignis, & beco meritioris. Secunda ut vendatur moderata pretio, ita ut possit superflua moderata, & honesta sufficiat ex officiis, ne cogatur injuria facere ad se sufficiendum. Utramque que conditionem ponit *D. Tb.* cum reliquo Doctoribus citatis pro *prima controv.* Tertia est, ut venditio fiat propter gravia reipublicæ, vel aliam publicam necessitatem, cui alia referit, quod non potest minime sine causa, propter praeciditum facere est acceptio personarum, quando dispensatio bonum commune, quod debetur cibis, in quantum sunt partes illius communis: ergo. Sic *Salon* *suprà*, & quidam docti juniores.

5 Quarta conclusio: licet haec officia vendibilia sint à Princeps, & possint in aliquo casu de facto, & praediti licet vendi, ni ferventur conditions possit: at communice, & regulariter loquendo demandata est haec venditio, quia ex sequitur multa damnatio, que referunt Doctores citati, & maximè *Cordub.* *summam* quaf. 17, quibus non providerit, sed tantum curatur magnam pecuniam inde extorqueri. Et *ideo Cajetan*, *Arnil*, *Garcia*, *Lud.* *Lop.* ubi in *prima controv.* citati sunt, dicunt speculative hanc venditionem esse licita, id est, de se non esse malum: at practicè esse iniquum, id est, in plurimum, ut res eveniant, esse illicitum: & quia actiones morales judicandas sunt secundum id, quod in pluribus evenit, ideo regulariter demandata est haec venditio.

6 Quinta conclusio: officia habentia administrationem iustitiae, id est judicium, vendere, inter omnia habet maiorem malam speciem, ex eaque venditione majora inconvenientia sequuntur, maiuscula scandalum, & ideo inter omnia magis vitandum est. Sic *Salon*, *Garcia*, *Lud.* *Lop.* ibi, & docti quidam recentiores à me confulti.

DUBIUM XXXVIII.

An alii citra Regem, & Principem non recognoscunt superiore in temporalibus, possint officia secularia reipublica vendere, servatis conditionibus positis dubio precedenti requisitis in Principem ad licite vendendum, free bi sunt dominii tuleris, ut Duces, Marchiones, free ali priuati, qui à Rege emerunt haec officia.

7 Supponendum est, quod licet hi dominii temporales tuleris, ut Duces, &c. possint creare notarios ad causas judiciales, at tabelliones ad extrajudiciales creare nequeunt, nisi ex privilegio regio, aut prescriptio 40. annorum. Sic *Avendano* late probans, & alias referens, p. 2. prætor, c. 10. n. 2.

8 Secunda conclusio: nec renunciare potest aliquis officium in alium sine licentia Princeps, etiam si gratis renunciaret, ut patet ex *legibus citandis*. Sic *Aragon* dñs. art. 2. sub finem, fol. 326. *Soto* dñs. art. 4. sub finem, verf. *Hec autem est hic aprius*, *Immo renunciatio altera facta nihil valet*: Patet ex lib. 5. titul. 4. libr. 7. recipit, ubi definitur, quod si sumum officium in alterum renunciari, renunciationem debet intra trigesita dies post eam factam coram Rege presentare, ut illam admittat, alias sit nulla, & vacet tale officium: & l. 4. *edictum titul. statuitur*, quod nulla sit, & irrita renunciatio, si viginti dies non vixerit renunciatio, nisi patet numerus per dies, consule *Perez* l. 22. tit. 2. lib. 7. ordin. *Ex Azevedo*, ex quibus legibus conflat, non esse validam renunciationem factam absque Regis licentia, & servata forma, & conditionibus renunciationis: & docti recentiores.

9 Hinc inferunt resolutio hujus casus; quidam renunciavit decurionatum in proprium filium, post renunciationem per dies tantum decem, & oculo fuit superflues; filius vero pacum invito curia tabellione de confidendo alio instrumento fallo renunciationis, in quo narraretur patrem vixisse viginti diebus, & ita supplicetur duo illi dies, qui desiderabant ad valorem renunciationis. Atque ita factum est: & sic hoc instrumentum admissum per regum Senatum, filius obtinuit officium decurionis. Confutatur, ad quid tenetur prædictus filius? Respondi ejusmodi collationem decurionatum, factam à Rege in talem filium, esse nullam, & irritam, huncque teneri officium Regi refutare: quod si abque gravi infamia nota id præfatum non potest, satisfaciat, si officium vendant, & pretium illius Regi refutatur, quandoquidem certum est, si uisus vendendum tale officium à Rege, nisi tali filii ultrapasserit: si vero hic jam officium vendidisset, pretium refutatur, & emptorem in sua bona fide relinguat. Quod si nec officium, nec pretium velit refutare, fatis erit, si offerat compositionem, medio confessario Regis, vel per eleemosynarium, aut aliam similem personam; tolet enim Rex liberaliter ex his compositionibus.

10 Tertia conclusio: qui tantum habet licentiam transferendi officium in alium, non eo ipso potest vendere, sed oportet, habeat licentiam vendendi, quia licentia transferendi alia est à licentia vendendi. Sic *Soto* dñs. art. 4. sub finem, verf. *Hoc autem est hic aprius* *Salon* *dicta controv.* 2. fol. 1059. docti juniores à me confulti, & communia *lib. 1. de contr. c. 6.* *Lopez* l. 1. de *controv.* 6. 6.

11 Quarta conclusio: sit tamen ad vendendum haec officia licentia tacita, seu interpretativa Regis. Sic *Doctores citandi* sequentur conclusio.

12 Hinc inferunt primò, effici licentiam tacitam, & sufficientem ad vendendum, quando Rex concedit aliquod officium huiusmodi aliquis, & aliis, quos novit non posse se ipsos illud exercere; tunc enim manifeste vult, ut illud vendant per pretium percipientium, alias nil illis concideret. Sic *Garcia* l. 1. de *controv.* c. 18. *Salon* d. *controv.* 2. fol. 1059. *Lud.* *Lopez* l. 1. de *controv.* c. 6. *Cord.* *summam* g. 117. & quidam recentiores doctili.

13 Secundo inferunt esse tacitam licentiam, & sufficientem ad vendendum, quando Rex sciret Magnates vendere haec officia, & diffimularet, cum posset impeditre. Sic *Cord.* *caq. 117.* & quidam doctilius junior à me confulti. Similiter est tacita licentia, quando est præscripta confutatio de *Novarr.* *summam cap. 25. Latina*, & *Hispans* num. 7. *sed clarus in Hispana so nu. 7. Lud.* *Lop.* lib. 1. de *controv.* c. 6. *Cord.* *caq. 117.* *Aragon* d. art. 2. fol. 315. dicte debere esse usum immemoriam, dicit tamen *Salon* *caq. 117. fol. 1053.* talem confutacionem non esse recentem, ut dominii titulares, seu Magnates vendant haec officia, & si communiter in audiencia damnari. Idem quidam docti juniores.

14 Tertiò inferunt, quod privati dono, vel pretio obtinentes Regis haec officia, quæ jam venialis sunt, vidente, & permittente Regi, verbi gratia tabellionatus, & c. *tribunatus*, possunt ea vendere. Patet, quia jam ubique venduntur, & publicè, scilicet supremo consilio, & Regi, & pro debito solventis de his à judice executio in talibus officiis, & ea autoritate judicis venduntur, & pretium illorum conferuntur inter fratres, ut testantur contra *Tello* l. 29. *Taur.* num. 11.

G 2 12. 13.

Si quis honoris tigiles Magnatibus debitos tribuat vulgaribus, facit injuriam Magnatibus, faciendo honores illos communes, & sic non esse honores: ergo, Sic Salas, Aragon, & gen. sup. ad 1. & quidam dotti juniores; subdit Aragon, & benè, quod hoc non est acceptio personarum in his gratiis, ut falso alia via peccaret honorans divitiae etola ratione, qua dives est; qui non habet sufficiente in causam honorem conferendit, sicut qui temere, & sine causa bona sua largirentur, peccaret.

DUBIUM XL.

An in iudicis locum habeat acceptio personarum.

Sic prima conclusio: In iudicis potest intervenire acceptio personarum. Conclusio est certissima. Patet Proverb. 18. Accipere personam in iudicio non est bonus; & de reg. iuri in 6. regula 12. dicitur, quod in iudicio non est habenda acceptio personarum. Et ratione patet, quia iudicium est cetera iudicatio, quei rei dumtaxat causis circumspectis constitutis aequalitas: ergo quando non consideratur causa rei, sed quando propter personam, aut favorem. Ego non consideratur aequalitas, & sic corruptrum iudicium; ut acceptio personarum, nam acceptum non causa sit causa. Sic D. Thom. 2. 2. quaf. 63. articul. 4. & ibi Aragon, & Salas. Soto 3. de iust. quaf. 6. articul. 5. Abul. cap. 21. Matth. quaf. 12. Taurerem, cap. necesse 3. quaf. 9. num. 1. & 2. Vigoribus de iust. cap. 5. § 2. vof. 2. D. Anton. 2. p. tit. 1. cap. 20. § ultime. Arma verb. acceptio personarum, num. 7. Arg. num. 3. & 7. Sylopus quaf. ultima. Cap. in summa, codex vero Alfon. 2. part. quaf. 136. memb. 2. § 3. Gabr. 4. dif. 15. quaf. 7. articul. 3. dub. 2. Unde ut bene dicit Diversus Thomas ibi ad 2. iudicium, si ad rem iudicata speciem, quandoque ad communitativam, quandoque vero ad distributivam iudicium pertinet; quia quandoque agitur in iudicio de re debitis pertinente ad iudicium distributivam, quandoque vero pertinente ad communitativam; si autem ad formam iudicii attendamus, pertinet ad distributivam, quia forma iudicis distributivae consistit in hoc, quod unicuique detur secundum suam dignitatem, & forma iudicis consistit in hoc, quod utriusque parti attribuitur id, quod est illi proportionatum, sive id oritur ex communitate, sive ex distributione.

Conclusio posita certissima est, si loquuntur deis, que in ipso iure determinante ponuntur a iudicibus obervanda, ut quod luficiantur testes, vel facient informationem, &c. si enim ex causa ad rem non pertinente, ut ex amicitia siterius partis, aut ex precibus, aut pretio relinquunt iudicem, & manifestus acceptio personarum. At dubium est de his, que relinquuntur in iure arbitrio iudicis; an in his sit locus acceptio personarum: videtur enim non esse, cum sint gratis.

Sic nota, quod ea, quae sunt in arbitrio iudicis, sunt in duplice differentia: alia sunt illi concessa in favore ipsius, non quod possint non audire causas in die fello. Et in his certum est non habere locum acceptio personarum, sed habet iudex plenam potestam, & potest; tunc tandem audire causas amici in die fello, & non alterius, & similiter statim post prandium, &c. & patet, quia in gratiis non habet locum acceptio personarum, at huc sunt merita gratuita. Si tenet tamquam certum Salas 2. 2. quaf. 63. articul. 4. controver. 1. & quidam dotti juniores. Alia vero relinquunt arbitrio iudicis; non in favore ipsius, sed in favore ipsorum causarum, quia leges non portuerunt defernere, & determinare omnes causas particulares, & ideo sunt necessaria, ut plura prudentiae, & arbitrio iudicis relinquenter, ut quod coacter, vel amplecti terminos proportionatum, &c.

Et de his sit secunda conclusio: in his habet locum acceptio personarum, ut si iudex tantum propter amicitiam prorogat terminum aliqui, & alteri negat. Ratio, quia haec non sunt gratis, nec committuntur libera voluntatis iudicis, sed arbitrio prudentiali, & ratione regulato, ut provideat prout magis expedire videbit ad bonum publicum: ergo, si in hoc debet, abique debita causa acceptum non causam ut causam, & sic est acceptio personarum. Item quia iudex est ipsa iustitia animata, ut iulus ipsius potestatis est bonum quoddam publicum: ergo si iniquitatem se habeat ad partes absque iusta causa, est acceptio personarum. Sic tenent Salas, & Aragon proxime citati. Soto de iustitia, q. 6. art. 5. ad 3. licet male Salas ei tribuat sententia Soto huc tantum esse verum, quando inde scandalum, aut damnum tertii orietur, vel quando hoc videntur preterire. Sed vere Soto universaliter tenet hanc conclusionem, sed principaliiter, & apertius dicit tenere verum in his causis; & sic Arag. refert Sotum pro hac sententia. Eadem tenent dicti recentiores.

Tertia conclusio: si innocens opprimitur in iudicio in aliquo causa, & de eius innocencia est certus iudex, potest, & dobet iudex, citra scandalum tamen, in quantum poterit in eis, quae arbitrio relinquenter, illi favere: iudex est quando effet dubius. Ratio, quia tunc constat illi de eius innocentia, at non potest legis necessaria pra-

termittens, quia tenetur secundum allegata judicare. Sic iudicem citati in precedent. conclusio. Subdine tamen, & benè scilicet, & Aragon, quod si in hoc casu, quo certus est de alterius innocentia, iura praeferentes, licet peccare mortaliter, at non teneretur refutare, quia non auctor alterius, quod suum est.

An vero iudex tenetur sequi opinionem, quam reputat probabilem, & idem de aliis privatis, & de Medicis, & an polis Confessor mindus probabilem confulere. & an sit turus, qui semper contulit eos, qui magis justa sunt voluntates respondentes, nec accipitit alii peritis: & an circa sacramenta fas sit ut opinione probabilis, lat. dixi lib. 1. summa, iero cap. 9. Hoc unum tamen est hic addendum, quod iudex, qui habet propostum, exercit paribus, temper ferentem sententiam pro amicis, est regulariter in pericolo peccandi mortaliter: sicut Episcopus, qui habet propostum semper, ceteris paribus, considerat beneficium consanguinei; quia cum affectus faciliter iudicium perturbet, sive impia judicabit per talen affectum parum: si tamen habeat animum semper favendi cause, magis iusta; amicis vero, quando certo considerit paria iurillos habere, non est ita in pericolo; quia illud propositum favendi semper causa magis iusta, videtur sati purgare effectum. Sic Salas dif. articul. 2. contra iuris. secunda folio 103. vers. ex quo sequitur, dicitque idem tentare viros graves.

Quarta conclusio: definire aliquam causam priusquam aliam antiquiore, nisi iusta ratio id exigat, est acceptio personarum. Ratio, quia iudex ex iustitia distributiva debet definire causas prius, vel posterius secundum maiorem, vel minorem carum dignitatem: illae vero quoad ordinem temporis digniores sunt, quae sunt antiquiores, nisi iusta aliqua causa aliud exigat. Sic Salas codex articul. 4. controver. 1. pro fine.

Quinta conclusio. Principes, si remittant uni peccata & non alteri, eodem criminis, & circumstantiis existentibus; & similiter Prelatus, five facultatis, five regularis, dispensans cum uno, & non cum altero, vel relaxans peccata, similili exiliente causa, est acceptio personarum. Ratio, quia unus potest, quem habet Principes, vel Prelatus, et benevolus quoddam publicum ad bonam subditorum ordinatum: ergo ex iustitia distributiva tenetur illum applicare ad subditos secundum dignitatem causa unicuique, quod nisi fecerit, erit acceptio personarum. Sic Soto supra, Aragon dito articul. 4. fol. 333. pag. 1. & latius de his dispensationibus in folio, dub. 43.

DUBIUM XLII.

An in tributis exigendis committatur acceptio personarum.

Sic prima conclusio: licet multiplici ex causa possit esse iniunctum tributum, de quo infra, ubi de tributis, & vedi, at tunc est acceptio personarum, quando non servatur debita proportio ad causam, pro qua imponuntur, & ad facultates, & possibiliter eorum, quibus imponuntur. Patet, quia ad iustitiam distributivam pertinet illa proportio, & sicut honores publici sunt distributi proportionaliter, ita & onera publica tributorum debent distribui proportionaliter pro ratione facultatis, & substantias unicuique. Sic Aragon 2. 2. quaf. 63. articul. 4. in fol. Soto 3. de iust. quaf. 6. art. 7. conclus. 2. & 3. & dotti juniores.

Secunda conclusio: non est acceptio personarum, sed est iustitia aliquo exire a tributis ex rationabili causa, ut nobiles, &c.

Ultima conclusio: in aliis etiam legibus ferendis potest contingere acceptio personarum, ut si Princeps si iusta causa condat legem in favore aliquius in aliquam notabilem documentum, ut si statutum, quod certum genus mercium necessarium reipublicam, non possit vendi nisi ab eo, vel illo, securis si adficit iusta causa, ut si concederet aliqui, qui suo labore, & industria invente merces illas, ut solet privilegium auctoriis librorum concedi, ut nullus praeter ipsos possit typis excludere. Sic Aragon ibi.

DUBIUM XLIII.

An in dispensationibus concedendis, vel negandis, contingere possit acceptio personarum.

Sic prima conclusio: si pari causa existente Prelatus cum uno dispense, & non cum alio, est acceptio personarum. Hanc probavi supra dub. 41.

Secondi conclusio: si Prelatus dispense cum aliquo absque iusta causa, est acceptio personarum; quia ipsum factis, qui bonum quoddam communem est, malo applicat accipiendo non causam. Sic Abul. c. 22. Matth. gr. 117. D. Anton. 2. p. tit. 1. q. 20. § 2. in fine.

Tertiis conclusio: nam si in aliquo inveniantur omnes causae iusta ad dispensandum, & Prelatus nolit cum illo dispensare, peccat, sed non est personam acceptor, quia personarum accepto consistit in dando alicui praeferre iusta dignitatem proportionem; tunc vero nihil datur. Sic Abul. ibi, quod peract, tenet etiam Glos. c. Domino, 50. dif. vers. N. 9. & ibi Tarrer. n. 9.

Secundi conclusio: non est acceptio personarum: sed licet est facilius dispensare in matrimonio contrahendo cum divitibus, & potestibus, quam cum pauperibus. Ratio, quia dispensatio in matrimonio contrahendo ordinatur ad fideis pacis firmandum, ut feliciter distantes uniuersitatem: quod magis est inter potentes necessarium, utpote qui magnas possunt excitare discordias, sive nequeant pauperes. Probator etiam ex Trid. sess. 24. de matrimonio, cap. 5. in fine, ubi cauter, sed non dispense in secundo gradu ad matrimonium, nisi inter magos Principes. Sic D. Thom. 2. 2. quaf. 63. articul. 2. ad 2. Autem. supra, syroster verb. Acceptio personarum, quaf. 5. Divus Anton. 2. part. tit. 1. cap. 20. § 2.

DUBIUM XLIV.

An peccat pater preferendo, seu meliorando filium in dignum, vel minus dignum in tertio, & quanto bonorum.

De filio indigno indignitate facti, ut quia corruptus est moribus, sermo est in presenti, non vero de indigno indignitate iuri, ut de iuris.

Quidam autem peccare minus dignum praeserendo, probatur ex Auth. de Monachis, §. ordinaciones, collat. 1. & cap. licet erga, quaf. 1. quia iusta tenent, digniores eligendum esse, si tenent Palacio Rubios cap. per vestras de don, notab. 3. § 26. in principio, Lud. Gomez c. 2. num. 27. de confus. in 6. Anton. Gomez 1. 17. Tauri, n. 18. Gomez Arias 1. 15. Tauri, n. 9. Simianas de primis. Hispan. lib. 3. t. 3. Joannes de Molina in differentiis inter forum, content. & anima, differ. 14. & 15. & partim tenet hoc Molina lib. 2. de primogen. cap. 5. licet enim num. 69. & 70. dicit, quod peccat meliorante minus dignum: at num. 69. & 70. dicit, quod peccat meliorante in tertio indignum, non autem in quinto; quia tertium necessarium est inter filios distribuendum, non autem quantum, sed potest dari extraneo; ad idem videtur accedere, quod docent Alensis 2. p. quaf. 136. memb. 2. in principio, Angel. vobis acceptio personarum, numer. 4. Gabr. 4. dif. 15. quaf. 7. articul. 3. dub. 1. sub finem, ubi dicunt posse Epicopum praetere in bonis consanguineis suum, modis sit bonus, ubi aperte videntur dicere, malus, & indignus non posse praefere.

3 Ceterum dicendum est, nullam esse acceptio personarum, nec culpam, si pater in successione hereditatis filium minus dignum, vel indignum ceteris praefere. Ratio, quia hic non peccat contra iustitiam communitativam, ut patet, quia nulla est ratio debiti; hoc enim 12. Tauri permittit quemcunq; filium meliorare: nos contra distributivam, quia hic non distributio bona communia; horum enim pater est verus, & certus dominus, licet habeat necessarios haec. Item, quia in collatione gratuita, qualis est haec, non potest habere locum acceptio personarum. Sic tenent Corduba summa, quaf. 125. vof. 10. tercero, Coonor. regular pecuniarum, p. 2. part. § 7. num. 7. Navar. cap. 28. addit. ad num. 56. cap. 26. Latona cap. 26. num. 37. Perez lib. 5. ordinam. tit. 2. leg. 1. fol. 78. Segura 1. num. ex familia, §. sed fundam. t. 2. num. 71. de leg. 2. num. 18. Ad idem accedit Alensis 2. p. quaf. 136. memb. 2. in principio, Corduba summa, quaf. 125. vof. 10. tercero, Coonor. regular pecuniarum, p. 2. part. § 7. num. 7. Navar. cap. 28. addit. ad num. 56. cap. 26. Latona cap. 26. num. 37. Perez lib. 5. ordinam. tit. 2. leg. 1. fol. 78. Segura 1. num. ex familia, §. sed fundam. t. 2. num. 71. de leg. 2. num. 18. Ad idem accedit Alensis 2. p. quaf. 136. memb. 2. in principio, Corduba summa, quaf. 125. vof. 10. tercero, Coonor. regular pecuniarum, licet malus sit. Hanc etiam sententiam tenet Spin, reprobat Molinam speculo testamentorum, glos. 18. à. n. 8. agn. 12. Sazmier. 2. foli. Super leg. cum quidam, n. 6. § de leg. 2.

4 Nota, quod si eligatur filius dignus a parente, velatio domino bonorum ad majoratum per ipsum institutum, cui jurisdictione, sed administratio annexa est, ut si sit majoratus de Duca, seu Comitatu, nulla est culpa, cum inde nullus ladatur. Sic Molina ex cap. 5. num. 71. si vera eligatur indignus, est peccatum mortale, quia valde ladit res publicas; immo nota Molina num. 72. tenuerit damna reipublicae, fulsque refutare.

5 At maioribus dubium est, quando non ipse dominus bonorum minus dignum praefert, sed alius, electio per testatorum commissa est.

6 Dico primo: talis ex commissione, quantumvis amplissima, non potest, iuxta Molinam d. c. 5. num. 71. meliorare indignum indignitate facti, nec in tertio, nec in quinto. Colligitur tamen clare ex ipso, quod si meliorare, non tenetur refutare, quia dicunt num. 71. non peccare, non tenetur refutare indignum talem acceptem meliorationem, vel primogenium, qui capax est, & n. 72. tantum obligat electio, & peccatum mortale, quia valde ladit res publicas; immo nota Molina num. 72. tenuerit damna reipublicae, fulsque refutare.

7 Circa intelligentiam capit. 6. Concilii Trid. sess. 25. de regulacione superius regularium.

55 An regulares sacris non initiat? probabuntur habere vocem in Capitulo per cap. 4. Concil. Trid. de reform. sess. 22.

56 An iste, cui committitur facultas unum de pluribus eligendi ad rem aliquam praeferendum, possit pro alienis ex illis electione premis aliqd recipere.

57 An qui recipit gradum aliquem baccalaureatus, licentiat, vel doctoratus, cum sit minus sufficientis, peccet mortaliter.

non habet majoratus annexam administrationem: sicut de ipso domino; seu institutore diximus. Ratio, quia per tales liberam facultatem videtur transferre in electorem ius, & potestatem, quam ipse habebat: sed ipse poterat elegere indignum; ergo.

7 Secundi dico, quod si libera facultas commissa est, potest dignum, praeferendum digniori, eligere tam ad bona patrimonialia, quibus administratio adjuncta non est, quam ad ea, quibus administratio adjuncta est. In prima parte concordat nobilium Molina ex c. 5. n. 69. quia inde nec republica, nec aliis quipiam iudei potest, & libera facultas non ratione, nec arbitrio restricta, eligendi concessa est. Quod secundum vero partem tenet contrarium ibi Molina, dicens quod si iuridicilio, vel administratio adjuncta est, vel sit majoratus, cui patronus ad praesentiam ad beneficia, seu officia facularia iurisdictionem habentia, seu collegarum, vel Magistrorum electio, vel aliquid simile competit, tenetur dignorem eligere; quia (inquit) quamvis institutore, qui verus est dominus, permittatur dignum eligere: id tamē electori, qui rerum, ad quamcumque electioem, nec arbitrio restricta, eligendi facienda est, dominum non habet, non permitit. Sed probator nostra sententia, quia per talen libera facultatem transferit institutore omnem suam facultatem in talen electorem, sed ipse poterat eligere dignum; ergo. **8** Tertio dico, quod si electori non libera facultas, sed in suis arbitrio est relata, tunc ad bona, quibus administratio republica conjuncta est, tenetur dignorem eligere: quia multum interest republica. Nec fundator omnem suam potestem in illum transfluit; sed voluit, ut conformiter ratione eligeret: at valde ratione consentaneum est, ut ad rem tanti momenti eligatur dignior. Sic Molina numer. 79. ubi idem dicit de electione ad reliqua bona patrimonialia. Sed hoc late cum de testamentis agimus.

9 Auero vero jussus a testatore distribuere aliqua bona inter consanguineos, vel inter pauperes, tenetur magis vinculo consanguineum cum testatore conjunctos, & magis pauperes preferre, vel satisfaciat distribuendo inter vere consanguineos, vereque pauperes, dicimus infra, ubi de legatis.

De restitutione violantum iustitiam distributivam eligendo indignos, vel minus dignos.

SUMMARIUM.

45 Auero iustitiam distributivam conferendo officia, vel beneficia indigenis ministrari, emissis dignis, vel minus dignis, emisis dignioribus, tenetur restituere.

46 An quando beneficia, vel officia publica instituta primaria in bonum Ecclesie, vel communis, ut etiam cathedra, conferuntur per oppositionem, proposito edito, ut soli proprii eligentes indignos tenetur restituere digno, & eligentes minus dignos, tenetur dignorem restituere.

47 An quoties eligentes ad officium, vel beneficium, & cum ipsi collatim est, causa quo collatim renunti, tenetur superioris talium collationem irritare.

48 An peccat, & tenetur restituere, quando plures se apponunt cathedra, vel beneficio, is, qui novis se minus dignis officiis procurat, ut sibi detur beneficium, vel cathedra.

49 An impeditum alium a beneficio, vel offici, cuiusvis deni confirmatione, ut legati, & tenetur restituere.

50 An causa, quo impeditum tenetur restituere, tenetur restituere in infinitum.

51 An causa, quo non tenetur quis integrè restituere, sed parum, quia scilicet res non erat debita, & intercessus vi, & vel dolus impeditio, unde quantitas illius restituendis est a viro prudenter attendenda ad hoc, ut sit major, vel minor.

52 An chalolicus, qui care aliquo requisito secundum statuta ad suffragandum, & nibilominus praefas suffragium, & si quis est causa, quod aliquis amitterat cathedram, tenetur ei restituere tanquam iustitia, & non verus electio.

53 An scholasticus, qui pariter defectum aliquem ad suffragandum secundum statuta universitatis, peccet mortaliter suffragium prestatu.

54 Circa intelligentiam capit. 6. Concilii Trid. sess. 25. de regulacione superius regularium.

55 An regulares sacris non initiat? probabuntur habere vocem in Capitulo per cap. 4. Concil. Trid. de reform. sess. 22.

56 An iste, cui committitur facultas unum de pluribus eligendi ad rem aliquam praeferendum, possit pro alienis ex illis electione premis aliqd recipere.

57 An qui recipit gradum aliquem baccalaureatus, licentiat, vel doctoratus, cum sit minus sufficientis, peccet mortaliter.

DUBIUM XLV.

An violans iustitiam distributivam conferendo of-
ficia vel beneficia indignis ministris, omisis ai-
gnis, vel minus agnis, omisis agnorum, te-
neatur restituere.

Hic non est ferme, quando haec dantur per concur-
ti erit ferme, sed quando sine oppositione dantur.
2. Oportet supponere ex dictis supra dub. 2. fundamento 1.
2. quod bona communia, quae in republica distribu-
tuntur, sunt in duplice differentia: quadam instituta sunt
principaliter, & immediate in bonum, & utilitatem par-
ticularem ipsorum civium, ut si in opere est pecunia
secundum eorum indigentiam & dignitatem: quadam ve-
ro sunt principaliter, & immediate instituta pro minime-
rio, & bono communio: ut beneficia Ecclesiastica in Ec-
clesia, & officia publica in republica seculari primariam,
& principaliiter instituta sunt in utilitatem Ecclesie, &
republicae, ut pendula habeat, quibus idoneis ministeriis
comparat: licet secundari, & minus principaliter, ut
præmia illorum, qui benemeriti sunt, ut prolati, &
ut ibi iuguli, distribuens bona communia hujus secundi ge-
neris, tenetur ex iustitia commutativa eligere ministris di-
gnos, & idoneos, faciendo scilicet, regulatim inter flui-
pendum, quod conferit Ecclesia, vel republika, & mini-
sterium, quem ei præficit: at ex iustitia distributiva attendere
merita eorum, inter quos sit electio, ut scilicet
inter eos digniorum eligat.

Hac in re aliqua sunt ferme certa. Primo ferme certum
est, quod violans iustitiam distributivam in bonis compu-
nibus primi generis, qui scilicet instituta sunt propriae bo-
num, & utilitatem particularem principaliiter, tenetur re-
stituere digno, vel digniori prætermisso. Ratio: quia dis-
tributor talis tenetur ex officio, & per consequens ex iu-
stitia commutativa fideliter ea bona in utilitatem civium
distribuere, & unicuique secundum sua merita. Ergo si in
hoc deficiat, tenetur illis iustis restituere. Hoc est contra-
quendam Geraldum Ordinum citatum ab Adriano, dicen-
tem nunquam violationem iustitiae distributiva inducere
obligationem restituendi. At oppositum est tenendum, ut
dixi. Et dicit esse certum Arag. 2. 2. quæf. 62. art. 2. circa
solutionem D. Thom. ad 4. fol. 201. pag. 1. & tenetur etiam
Doctors secunda sententia mox proponenda: nempe Nav.
in omnibus summis, cap. 17. num. 69. 70. 71. 72. 74. Pe-
rez lib. 1. ordin. 6. fol. 257. Molina lib. 2. de primogen. c. 5.
num. 57. Padilla l. cum quidam, num. 18. ff. de legat. 2. A-
drian. 1. mas. de fœsi. 9. Quia jam determinatum est, conclus. 1.
f. 135. pag. 1. Mercad. lib. 6. de contract. cap. 17. fol. 208. pag. 2.
Ledesma 2. 4. 9. 18. art. 2. dub. 9. fol. 253. pag. 1. Soto 4. de iust.
9. 6. art. 3. ad 6. Angles floribus, 2. 7. mat. de Clerico refu-
tatione obnoxia fol. 205. Nav. sibi contrarium lib. 2. de refit. 2.
num. 17. fol. 107. & docti juniores, inter quos Henriquez in
fus manucripti. Et hanc dicit probabilem Arag. 2. 2.
9. 62. etiam circa solutionem D. Thom. ad 4. fol. 204. & Sa-
lon. 9. 63. art. 4. controver. 3. fol. 102.

3. Gravis vero difficultas in hoc versatur, an conferens
beneficia instituta primario in utilitatem Ecclesie, di-
gnis, prætermisso dignori, tenetur restituere digniori præ-
termisso, & similiiter eligens indignum, tenetur restituere
digno prætermisso, vel lat est illi restituere Ecclesie, vel com-
munitati.

Dupliciter sententia.

3a. Prima, & satris probabilis, ait tenetur restituere di-
gniori, quando eligit minus dignum, & quando eligit in-
dignum, non satisfacere restituendo Ecclesie, vel republi-
cae damna, sed ultra tenetur restituere ipsi digno omisso.
Probat, quia ex Ecclesie, & fundatorum ordine sunt
hanc beneficia dignioria conferenda: ergo conferens mi-
nus digno tenetur restituere. Secundo, quia hi peccant con-
tra iustitiam distributivam in ordine ad dignorem: ergo
aliquam facit inequalitatem: ergo ea per restituendum est
reparanda. Si tenet Catej. 2. 2. quæf. 62. art. 2. 6. Ad con-
firmationem dicitur, & in summa, verbo accepto per sonarum,
Palacio vero restituto, 1. 9. 6. 3. Merino lib. 1. summa, cap. 14.
ff. 32. fol. 165. pag. 2. Navar. lib. 2. de refit. cap. 2. a num. 144.
Arag. 2. 2. quæf. 62. art. 2. circa solutionem D. Thom. ad 4.
fol. 205. 206. Salas codem art. 2. controver. 25. fol. 722. quæf. 62.
art. 4. controver. 3. fol. 115. Ludes Lopez. 1. p. infra. novi.
f. 127. Syl. refit. 3. 9. 22. dub. 2. Palud. 4. dif. 15. quæf. 2. art. 2.
controver. 4. D. Ancon. 2. p. iii. 1. e. 12. fol. 20. facetque hinc sententiam
benificium, tenetur damna, & stipendum restituere: nem-
pe studi beneficio. De dampis patet, quia eti causa illorū
rum acceptando minus, ad quod omnino ineptus est, ut
si Advocatus ignorans patrocinaretur, tenetur damna alieno
tulo sequita refaciere. De stipendo patet, quia nec pra-
stant opus, ob quod stipendum datur, nec facere illud
possunt, cum careant requisitis ad illius operis exercitu-
num. Sic Aragon. & Nav. ibi.

5. Nota, quod etiam patronus præsentans indignum, &
Episcopus confirmans, tenetur ad dictam restituendum,
quia sunt causa eiudem. Sic Mercado lib. 6. de contrati. cap.
17. ubi etiam bene addit resigmentum in favorem indigi-
nari restituere, & expressa colligitur ex Soto 3. de iustit.
9. 6. art. 2. sub fœsi, verbo. Alterum dubium, & ex Navar.
miscellanea 42. ubi dicunt, quod vere est causa iustitiae
colligationis, & ex Salom. 2. 2. quæf. 63. art. 2. controver. 3. fol. 1017.
ubi dicit, quod peccat contra iustitiam commutativam,
qua ipso, quod est beneficiarius, tenetur consilere
Ecclesie.

Lib. II. Cap. I. Dub. XLV. XLVI. &c.

25. Secunda sententia probabilior docet, eligenter mi-
nus dignum, nisi teneri restituere Ecclesie, vel digniori
omisso, & sic nulli tenetur restituere, eligenter etiam in-
dignum nisi teneri restituere digno omisso, sed tantum Ec-
clesie, vel communia, ut diximus. Ratio est, quia cum
sunt instituta principaliter in favorem Ecclesie, vel re-
publicæ, præcipuum quod in eorum distributione attendi debet, est, ne Ecclesia, vel respæblica afficiatur iuria ac-
cipiente in multis idoneis ministeriis, quam pro ratione si-
pendit esse debent: minus autem principaliter, & secun-
dario, attenditur ratio iustitiae distributiva postulantis di-
giornos præterri. Et licet verum sit, quod violatio iusti-
tiae distributiva inducit obligationem restituendi, id lo-
cum habet, quando illius principaliter habetur ratio, ut
in exemplo posito in primo certo: fecit quando tantum secun-
dario, & minus principaliter. Et confirmatur, quia
si quis jaceat econtra, ut conductat meliores artes,
quos inventerit, ad opus confringendæ, & ipse conductus
bonos, ac sufficiens, omisso melioribus, nihil his relli-
tuere tenetur; qui tantum peccat iniustitiae in ordinis ad domum: nec etiam domino, quia dignos, ac
sufficiens præficit ministeriis, aquæfæcilius si pessimo perdo-
minum constituit. Et si insufficiens elegit, non suffi-
cientibus omisso, sed domino restituere tenetur, quia il-
li soli facta est iuria: ergo similiter in nostro cau, item
qua ubi non est debitum legale, nulla est restituendi: at
respectu dignioris omisso nullum est debitum legale, quia
non habet jus in re, ut patet, nec ad rem, quia non po-
sit petere coram judice. Item qua violatio iustitiae distri-
butiva non obligat ad restituendum ex vi solius iustitiae
distributiva; sed tunc, tantum quando admittetur iustitia
commutativa, & illi tantum facienda est restituendi, erga
quem distributor violat iustitiam commutativam. Unde
qua in his bonis, que instituta sunt in bonum Ecclesie,
vel republika principaliter, eligens indignum tantum
violat iustitiam commutativam, in ordine ad communia-
tem, tantum illi tenetur restituere: eligens vero dignum,
nullum modo violat iustitiam commutativam, unde nulli tenetur re-
stituere. Hanc tenet Cov. reg. pecuniarum, 2. p. §. 7. num. 6.
Navarr. in omnibus summis, cap. 17. num. 69. 70. 71. 72. 74. Pe-
rez lib. 1. ordin. 6. fol. 257. Molina lib. 2. de primogen. c. 5.
num. 57. Padilla l. cum quidam, num. 18. ff. de legat. 2. A-
drian. 1. mas. de fœsi. 9. Quia jam determinatum est, conclus. 1.
f. 135. pag. 1. Mercad. lib. 6. de contract. cap. 17. fol. 208. pag. 2.
Ledesma 2. 4. 9. 18. art. 2. dub. 9. fol. 253. pag. 1. Soto 4. de iust.
9. 6. art. 3. ad 6. Angles floribus, 2. 7. mat. de Clerico refu-
tatione obnoxia fol. 205. Nav. sibi contrarium lib. 2. de refit. 2.
num. 17. fol. 107. & docti juniores, inter quos Henriquez in
fus manucripti. Et hanc dicit probabilem Arag. 2. 2.
9. 62. etiam circa solutionem D. Thom. ad 4. fol. 204. & Sa-
lon. 9. 63. art. 4. controver. 3. fol. 102.

6. Tertio nota, quod in oppositionibus ad collegia cre-
do de eis certum, quod eligens minus dignum, nisi sit flatu-
rum fundatoris, ut possit Collegiales eligere dignum, vel
dignior, tenetur restituere; & ipse etiam electus non
potest retinere. Ratio, quia ex collegia, ut præmia prin-
cipaliiter instituta sunt studentium, siquidem collegiales ad
nullum ministerium eliguntur, at male distribuens bona
communia instituta primario in præmia, tenetur secundum
omnes restituere, ut dixi ab eo precedentem.

7. Tandem, quia dixi primam sententiam esse probabi-
lem, oportet arguere secundam, que pinnum urgent, re-
spondere. At primum dico, quod per edita confurrit
contractus secundum leges iustitiae distributivæ, hoc est,
initur contractus iustitiae commutativa, ut inter opposito-
res sit alius danda præbenda, & sic aliis darent ele-
ctores, tenentur restituere: at inter ipsos oppositores
tantum intelleguntur contractus, secundum leges iustitiae
distributiva, ut scilicet ex hac iustitia teneantur dare di-
gnior, qui adhuc flante edito, cathedræ illæ, vel pre-
bendæ non institute sunt principaliter ut præmia eligen-
dorum, sed propter bonum Ecclesie, vel universitatis: at
violatio iustitiae distributiva in hoc casu non obligat re-
stituere, justa dicta dico, proced.

8. Ad secundum, & tertium dico, quod respectu non
oppositorum habet jus ad rem, ita ut ex iustitia commu-
tativa iustis oppositoribus sit danda præbenda: at respectu
aliorum oppositorum tantum habet dignior ius iustitiae di-
tributiva, nec eis simile, quod adducitur in secundo ar-
gumento, quia illa sunt instituta principaliiter, ut præmia
ipsorum oppositorum.

DUBIUM XLVII.

An quoties indigenus eligitur ad officium, vel
beneficium, & jam ipsi collatum est, casu quo
collatio tenuit, teneatur superior tam colla-
tionem irritare.

1. ET videtur teneri, quia expressè Trid. f. 7. cap. 3.
de reform. jubet, ut irritetur: & Doctores id
assentient, retul. supra, dub. 45.

2. Religuntur, quod curatus, vel Episcopus insuffi-
ciens, & indigenus non tenetur relinquerre curam, vel
Episcopatum, sed lat est, si suis expensis habeat coadjuto-
rem supplente defensionem suum. Patet ex Trid. f. 7. cap. 3.
de reform. ubi præcipit Episcopo, ut det coadjutorem
curato insufficiens, & illiterato, si bona vita sit, expen-
sas talis curati: si autem turperit, & scandalo se vivat,
polloq[ue] præmonitus fuerit, coercet, ac caliget, & si
adjuv[et] incorrigibiliis in tua nequitia perseveret, cum à be-
nificio, iuxta factorum canonum constitutiones privet. Un-
de ante hanc incorrigibilitatem, non tenebitur Episcopus
irritare tamē electionem: & licet idem Trid. f. 7. cap. 3.
de reform. videat velle, quod irritet Episcopus; at po-
tencia id moderatur d. f. 7. cap. 6. sic nonnulli recentiores
Theologoi.

3. Unde fit, quod etiam eligens indigenus, & qui est
causa talis electionis, satisfacit, si suis expensis provideat
Ecclesie de ministerio, & coadjutore digno, si ipse indigenus,
qui principaliiter ad hoc tenetur, non ponat suis expensis
coadjutorem. Sic præter dictos juniores tenet Soto 4. de re-
form. 9. 6. art. 3. ad 6. conclus. 1. Aragon. 2. 2. 9. 62. art. 2. circa
solutionem D. Thom. ad 4. fol. 201. 202.